

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

330.00

HØRINGSNOTAT OM NY BARNEHAGELOV

2004/04169

-317

Vi viser til brev av 09.11.04 om utkast til ny barnehagelov.

Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Bergen har hatt saken til høring og nedenfor følger vår uttalelse i saken.

Nyere spedbarnsforskning og forskning om barn viser hvor viktig førskolealderen er i barns liv med tanke på deres sosialisering og utvikling. Barnets vei til personlig vekst og ansvarlighet beror på kvaliteten av det lederskap som foreldre, førskolelærere og ansatte i barnehagen utøver. Det omfanget av profesjonell, personlig og sosial ansvarlighet som den enkelte praktiserer i samspill med barnet får konsekvenser for barnets videre liv.

Vi er derfor enige med Barne- og familiedepartementet (BFD) i at personalet er barnehagens viktigste ressurs, med unntak av barna selv. Videre er vi tilfredse når departementet påpeker betydningen av kvalitet og stabilitet i personalet og at private barnehager må ha like god personalmessig kvalitet som de offentlige.

Kompetanse om barns forutsetning for utvikling, vekst og et verdig liv skal bygges på faglige og forskningsmessige realiteter, og ikke på skjønn. I denne sammenhengen må ikke barn og pedagogisk personale bli en kasteball mellom økonomi og politikk.

Lovens kapittel 1: Formål og innhold

Formål

En arbeidsgruppe nedsatt av BFD har gitt innspill til arbeid med revisjon av barnehageloven og Rammeplan for barnehagen. Vi støtter deres syn at så lenge Opplæringsloven har en kristen formålbestemmelse, bør denne være retningsgivende både for skole og barnehage.

Arbeidsgruppen mener videre at formålsparagrafens "substans" bør fastholdes, men med en liten justering. Bestemmelsen bør fortelle foreldrene hva de kan forvente av en vanlig norsk barnehage, men ikke kreve at foreldrene med en annen religion eller livssyn skal motta hjelp til oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier. Vi støtter deres forslag til en alternativ formulering av § 1 Formål: "Barnehagens virksomhet skal bygge på kristne grunnverdier".

Denne formuleringen får fram at også andre sider ved barnehagens virksomhet må verdiforankres og ses i et etisk perspektiv.

Den knappe presentasjonen i høringsnotatet burde referert til gjeldende "Merknader til lov om barnehager" og redegjørelser i rammeplanens kapittel 2 og 5. Her blir "kristne grunnverdier" i praksis omtalt som "fellesverdier" og verdier som de fleste er enige om. Verdienes identitet er dermed moderert. Kristne verdier er vesentlige på den betingelse at de kan erkjennes som demokratiske fellesverdier. Det burde ha vært antydning om det er rimelig å forvente lignende forståelse når den nye loven trer i kraft.

Arbeidsgruppen foreslår et nytt ledd i formålsparagrafen der fellesverdier som demokrati, likeverd og likestilling spesielt er nevnt. Dette begrunnes med referanse til Menneskerettighetskonvensjonen og barnekonvensjonen. Når disse konvensjonene gjelder som norsk lov, er det et poeng at samsvaret tydeliggjøres i en ny barnehagelov. Vi støtter dette forslaget. Arbeidsgruppens forslag til nytt ledd bør likevel redigeres bedre. Det kan og diskuteres om dette leddet hører med i § 2.

Innhold

Det er positivt at departementet framhever et overordnet samfunnsansvar for barnehagens innhold, men vi stiller spørsmål ved hvordan forslagene til lovtekst vil styrke barnehagens pedagogiske mandat?

Departementets foreslår i sitt framlegg til § 2 Innhold, at barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet. Arbeidsgruppen mener det må være en tydeligere lovfesting av barnehagens kvalitet og samfunnsmandat, og at det pedagogiske mandatet kan bli tydeligere ved å flytte elementer fra rammeplanenes føringer om innhold og kvalitet fra forskrift til lov.

Det kan stilles spørsmål om den som er tilrettelegger vil være den samme som den som er sammen med barna i dagliglivet. Eller gis det mulighet til at det ikke er nødvendig, bare innholdet er planlagt sammen med pedagoger? Dette må ses i sammenheng med kap 5: Personalet.

Lek og læring er grunnlaget for barnehagens innhold, noe som arbeidsgruppen la vekt på. Vi støtter ikke den måten departementet vil legge vekt på omsorg før lek og læring. Omsorg, lek og læring henger sammen, og forvaltes gjennom førskolelærerprofesjonen.

Lovens kapitel V: Personalet

Styrer/daglig ledelse

Vi mener det må lovfestes at den som innehar den daglige ledelsen i barnehagen, skal være utdannet førskolelærer.

Vi er kritisk til tankegangen bak forslaget om at styrere/daglig ledere i barnehagen skal kunne tilsettes på bakgrunn av en helhetsvurdering, der førskolelærerutdanningen ikke er et nødvendig krav. Det er viktig å se faglig kompetanse, utdanningsbakgrunn og administrative evner i sammenheng. Lederne må beherske både faglige, strategiske og administrative oppgaver, og det er disse kandidatene som må skaffes til barnehagene.

BFD viser til at Regjeringen legger stor vekt på at kommunene selv skal bestemme hvordan de vil løse sine oppgaver, og at brukerne skal ha innflytelse. Men vi kan ikke se at det å stille faglige krav til yrkesgrupper er et inngrep mot det kommunale selvstyret.

Kommuneøkonomien er stram i mange kommuner og det kan føre til press på å tilsette styrere med lavere kompetanse for å spare penger, dersom det er mulighet til å gjøre dette. Den beste måten å sikre den kvaliteten som både departementet, arbeidsgruppen, utdanningsinstitusjonene og brukerne av barnehagene etterspør, er å kreve at de ansatte har en utdanning som er tilpasset den jobben de skal utføre.

En institusjon som skal administrere og organisere et pedagogisk tilbud til et mangfold av barn krever en kompetent ledelse. Barnefaglig kompetanse er en forutsetning for å arbeide med denne aldersgruppen, og i tillegg må man vurdere strategisk og administrativ kompetanse. Kompetanseområdene for førskolelærere forutsetter en pedagogisk utdanning som gir eksplisitt kunnskap om barn 0-6 år og kultur-, miljø- og organisasjonskompetanse om barnehagen som opplærings- og vekstarena. Dette utgjør utdanningens kjernekompetanse, ingen annen pedagogisk utdanning innehar denne kjernekompetansen.

Endringsforslaget berører alle barn, også barn med ulike funksjonshemninger. Barn med funksjonshemming har rett til et tilrettelagt pedagogisk tilbud og spesialpedagogisk hjelp. Den spesialpedagogiske hjelpen skal innbefatte veiledning til foreldrene og ansatte i barnehagen. En institusjon som skal administrere og organisere dette tilbudet krever en kompetent ledelse. Denne problemstillingen er ikke eksplisitt behandlet i høringen.

Vi er derfor sterkt kritisk til det alternativ A som departementet foreslår under punktet om styrer/daglig ledelse. Vi støtter det foreslåtte alternativ B.

Barnehagens øvrige personale

Det er et komplekst ansvar førskolelæreren har for barnegruppen og personalgruppen. Mot begge grupper utøves ansvaret gjennom en profesjonell kompetanse forankret i kunnskap om barns og voksnes væremåter og behov. Det er kunnskap om tilrettelegging for samspillprosesser blant barn og voksne, kunnskap om å ivareta et godt møte mellom kulturformidling og barnas kulturskaping og kunnskap om personalledelse og – utvikling. Vi mener utdanningskravet til pedagogisk bemanning ikke bør svekkes.

Utdanningskravet for pedagogisk personale må være førskolelærerutdanning. Ingen annen pedagogisk utdanning har den breddekunnskapen om barn fra 0-6 år som førskolelæreutdanningen. Barnehagen skal være leke- og læringsarena preget av danning, omsorg, oppdragelse og sosiale krav. Barnehagen er grunnlaget for livslang læring. Vi anbefaler derfor at de nasjonale standardene for bemanning som ligger i dagens lovverk opprettholdes. Dette er minimumsstandarder for å kunne sikre kvalitet i barnehagen.

Vi stiller oss bak arbeidsgruppens vurdering, at ideelt sett skal alle som arbeider i barnehage ha formell kompetanse innen pedagogikk, estetiske fag eller andre områder som kan bidra til et godt miljø for omsorg og læring.

Norm for pedagogisk bemanning

Vi vurderer kravene som ligger i dagens Lov om barnehager som minstestandarder for antall tilsatte og utdanningskrav til pedagogisk og administrativ ledelse.

Vi mener dagens norm om pedagogtetthet bør videreføres i forskrift.

Øvings- og praksisopplæring

Samarbeidet mellom høgskoler med førskolelærerutdanning og barnehager har betydning for innholdet i barnehagen. Dette gir gode utviklingsmuligheter for barnehagens innhold, både når det gjelder forsknings- og utviklingsarbeid, og ved at et gjensidighetsprinsipp sikres gjennom øvingslæreravtale.

Vi mener at barnehageloven fortsatt skal pålegge barnehageeiere å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter i førskolelærerutdanning, og at styrere og pedagogiske ledere er forpliktet til å veilede studenter i slik øvingsopplæring.

Med hilsen

Björg Kristin Selvik
Dekan

Rita Nagel
Programansvarlig FØU